

Vi använder cookies för att förbättra ditt besök på vår webbplats.

[Hem \(/\)](#)

[Beslut & yttranden \(/beslut-och-yttranden/\)](#) / **3938-18-2.1**

Diarienum: 3938-18-2.1 / Beslutsdatum: 4 jun 2019

Justitiekanslern uttalar sig angående Polismyndighetens anlitan­de av tolkar

Justitiekanslerns beslut

Justitiekanslern gör vissa uttalanden inom ramen för sin tillsyns­verksamhet men vidtar inte någon ytterligare åtgärd i ärendet.

Ärendet

Anmälan till Justitiekanslern och utredningen här

Justitiekanslern har tagit emot ett klagomål mot Polismyndigheten från AA med anledning av att hon har gått igenom ett stort antal förundersökningar som bedrivits vid vissa polisregioner. Hennes genomgång har visat att många av de förhör som hållits har genomförts utan att en auktoriserad tolk har förordnats. Enligt anmälaren har dock sådana tolkar funnits tillgängliga. Vidare har anmälaren angett att Polismyndigheten inte antecknar tolkens kompetens i förundersökningsprotokollet och det förekommer även att det helt saknas uppgift om tolk i protokollet, trots att det är uppenbart att tolk har anlåtats i samband med förhöret. Enligt anmälaren borde det även framgå av förundersökningsprotokollet om en förhörd person med ett utländskt namn talar svenska.

Justitiekanslern har inhämtat ett yttrande från Polismyndigheten. I yttrandet har sammanfattningsvis följande anförts.

Ramavtalet avseende tolkförmedlingstjänster upphörde att gälla den 31 oktober 2017 och ett nytt avtal har [vid tiden för Polismyndighetens yttrande; *Justitiekanslerns anmärkning*] ännu inte upphandlats. Polisregionerna använder sig ändå av det statliga ramavtalet när det blir fråga om att anlita tolk, vilket är i linje med de anvisningar som ges på Polismyndighetens interna hemsida där det framgår att tolk ska beställas på samma sätt som tidigare till dess att ett nytt avtal är tecknat.

Det har inte framkommit att det skulle finns några särskilda svårigheter när det gäller anlitan­det av tolk under en förundersökning bortsett från att det många gånger kan vara svårt att inom den givna tidsramen (t.ex. i förhållande till de tidsfrister som gäller enligt rättegångsbalken när en person inte är anhållen eller häktad) få tag på en auktoriserad tolk med kompetens i det aktuella språket.

Polisens förhørsledare har överlag god kunskap om att tolk ska anlitas när en förhörsperson inte behärskar svenska och de har också kännedom om myndighetens rutiner för att anlita tolk. Det har dock visat sig att det finns brister när det gäller kunskaperna om de krav som rättegångsbalken ställer på formell tolkkompetens i fall när förhörspersonen är misstänkt eller måls­ägande. Många gånger har förhørsledaren inte gjort någon egen kontroll av tolkens kompetens utan har istället utgått från att tolkförmedlingen skickat en tolk med rätt kompetens för uppgiften.

Sammanfattningsvis är det angeläget att förbättra kunskaperna om det aktuella regelverket hos myndighetens anställda. Det är vidare inte godtagbart att förhørsledarna glömmer bort eller underlåter att dokumentera att tolk har medverkat vid förhör.

AA har fått del av Polismyndighetens yttrande.

Justitiekanslerns bedömning

Rättsliga utgångspunkter

Av 12 § förundersökningskungörelsen (1947:948) framgår att i samband med att den som skäligen misstänks för brott underrättas om misstanken ska han eller hon också underrättas om sin rätt att vid behov biträdas av tolk.

Enligt 5 kap. 6 § första stycket rättegångsbalken ska, om en misstänkt eller en målsägande i ett brottmål inte behärskar svenska, en tolk anlitas vid sammanträden inför rätten. Av 5 kap. 6 § andra stycket följer vidare att rätten, om det är möjligt, ska förordna en tolk som är auktoriserad att vara tolk i målet. I annat fall ska en annan lämplig person förordnas.

Av 23 kap. 16 § andra stycket rättegångsbalken framgår att i fråga om tolk under förundersökningen tillämpas 5 kap. 6 § rättegångsbalken.

Bestämmelsen i 5 kap. 6 § andra stycket rättegångsbalken syftar till att säkerställa att de tolkar som anlitas har en hög kompetens för uppgiften. Det är givetvis eftersträvansvärt att den auktoriserade tolk som anlitas har specialkompetens för tolkning inom rättsväsendet (rättstolk) men något krav på detta ställs inte. Det åligger rätten att göra ansträngningar för att få tillgång till en auktoriserad tolk och domstolen får därför överväga om senareläggning av en förhandling bör ske för att kunna anlita en auktoriserad tolk (prop. 2012/13:132 s. 50).

I förordningen (1985:613) om auktorisation av tolkar och översättare finns bestämmelser om auktorisation av tolkar och register över utbildade tolkar. För att kunna bli auktoriserad ska en tolk vara myndig, ha fullgjort de kunskapsprov som föreskrivs av Kammarkollegiet och vara känd för redbarhet samt även i övrigt vara lämplig som tolk (4 §). Hos Kammarkollegiet ska det föras ett, för allmänheten sökbart och tillgängligt, register över auktoriserade tolkar (12 §). Hos Kammarkollegiet ska det även föras ett, för allmänheten sökbart och tillgängligt, register över tolkar som inte är auktoriserade men som med godkänt resultat genomgått viss utbildning som är föremål för statlig tillsyn eller efter validering bedömts ha motsvarande kunskaper (16 a §).

Bedömningen i detta fall

Det enklaste sättet att säkerställa att endast personer som är lämpliga för tolkuppdraget också förordnas som tolkar vid förhör är att förordna en auktoriserad tolk. Av den anledningen finns en särskild bestämmelse att en auktoriserad tolk *ska* förordnas om det är möjligt. Bestämmelsen är tvingande och ger inte myndigheten utrymme att frånga kravet t.ex. med hänsyn till önskemål från den som har behov av tolk.

Justitiekanslern har tidigare prövat anmälningar mot tingsrätternas hantering av frågan om anlitan av tolk i samband med huvudförhandling i brottmål. Justitiekanslern har då funnit att det enda tillfället när en domstol får förordna en tolk som inte är auktoriserad är när det inte finns någon auktoriserad tolk tillgänglig i närområdet (se Justitiekanslerns beslut den 11 maj 2015 i dnr 3421-14-40 och den 11 januari 2018 i dnr 10091-17-2.1).

AA:s anmälan riktar sig mot Polismyndighetens hantering av ett stort antal förundersökningar som genomförts av myndigheten huvudsakligen under åren 2015–2018. Justitiekanslern har förståelse för att Polismyndigheten, med hänsyn till omfattningen av AA:s anmälan, inte har haft möjlighet att i detalj granska och följa upp varje enskild utredning i syfte att ta reda på bl.a. om en auktoriserad tolk funnits tillgänglig (och alltså borde ha förordnats). Det torde för övrigt inte vara möjligt att i efterhand få klarhet i om så varit fallet. Oaktat detta framgår det av utredningen att Polismyndigheten, som utgångspunkt, inte särskilt begär att få en auktoriserad tolk utan istället förlitar sig på att tolkförmedlingen skickar en tolk med rätt kompetens för uppdraget. Detta förfaringssätt är inte förenligt med gällande reglering.

Det kan inte sällan förhålla sig på det sättet att det, med hänsyn till de korta tidsfrister som ibland gäller för Polismyndigheten (jfr vad som angetts ovan), inte alltid är möjligt att få tag på en auktoriserad tolk. Det sätt på vilket Polismyndigheten idag genomför sina beställningar av tolkar innebär dock att frågan om det finns en auktoriserad tolk tillgänglig lämnas helt till leverantören av tolkförmedlingstjänsten att avgöra. Den ordningen är inte godtagbar.

Det går inte att dra några säkra slutsatser angående huruvida det i samtliga de utredningar som AA gått igenom har funnits en auktoriserad tolk att tillgå och att Polismyndigheten därmed gjort fel som inte anlitat en sådan tolk. Justitiekanslern noterar dock att AA redogjort för utredningar där hon själv uppgett att hon stått till myndighetens förfogande i sin – i vart fall vid tiden för anmälan – egenskap av auktoriserad tolk utan att ha förordnas av myndigheten, vilket i så fall svårligen kan anses förenligt med gällande reglering.

AA har även riktat kritik mot att Polismyndigheten istället för namn på den tolk som anlitas endast anger tolkens id-nummer i förhørsprotokollet. I likhet med Polismyndigheten anser inte Justitiekanslern att ett sådant förfaringssätt kan anses stå i strid med några författningskrav. Att helt underlåta att dokumentera att tolk anlitas i samband med förhör är dock, vilket Polismyndigheten också tillstått, naturligtvis inte acceptabelt.

Justitiekanslern kan konstatera att AA:s anmälan medfört att Polismyndigheten uppmärksamats på det – förhållandevis omfattande – behov som finns av att erinra medarbetarna dels om rättegångsbalkens krav på formell tolkkompetens, dels vikten av att tolkens medverkan vid förhör dokumenteras. Mot bakgrund av de åtgärder som Polismyndigheten redogjort för i sitt yttrande hit beslutar Justitiekanslern att inte vidta någon ytterligare åtgärd med anledning av anmälan. Justitiekanslern finner dock anledning att framöver följa upp hur anlitaandet av tolkar vid Polismyndigheten genomförs.

Det som AA anfört angående oklarheter om förhörspersoner med utländska namn som talar svenska samt det som hon, i en kompletterande skrift, anfört angående jäv i samband med en förundersökning föranleder inte någon vidare åtgärd från Justitiekanslern.

Justitiekanslern noterar avslutningsvis att i upphandlingen av det nya ramavtalet avseende tolkförmedlingstjänster har det varit ett uttalat mål att myndigheternas användning av auktoriserade tolkar ska öka. Denna styrning har bl.a. inneburit att enligt det nya avtalet så ska, om den avropande myndigheten inte anger något annat önskemål, en auktoriserad tolk alltid erbjudas.

Med de uttalanden som gjorts ovan avslutas ärendet.
